

ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΘΕΜΑ Α

Α1.

α) **Κόμμα Γ.Θεοτόκη:** Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη ήταν πιο μετριοπαθές από τα άλλα δύο και ζητούσε να διορθώσει αυτά που θεωρούσε λάθη των Φιλελευθέρων. Συμφωνούσε με την πάση θυσία αύξηση των εξοπλισμών και ζητούσε φορολογικές ελαφρύνσεις για τους μικροεισοδηματίες. Από το κίνημα στο Γουδί έως τη συνταγματική κρίση του 1915, μεταξύ των αντιβενιζελικών κομμάτων το θεοτοκικό κόμμα είχε τη μεγαλύτερη εκλογική βάση και έτσι αποτέλεσε τον πυρήνα των Αντιβενιζελικών.

β) **Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης (1905):** Σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την έκρηξή της, η επανάσταση του Θερίσου είχε αποκτήσει ισχυρά ερείσματα σε όλη την Κρήτη. Οργανώθηκε "Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης" στο Θέρισσο, με πρόεδρο Ελ. Βενιζέλο και υπουργούς τους Κ. Φούμη και Κ. Μάνο. Η κυβέρνηση προέβη στην έκδοση γραμματίων για εσωτερικό πατριωτικό δάνειο 100.000 δραχμών, οργάνωσε υπηρεσίες οικονομικών, συγκοινωνιών και διοίκησης, τύπωσε γραμματόσημα και εξέδιδε την εφημερίδα "Το Θέρισσο". Η χωροφυλακή που υποστήριζε τον Πρίγκιπα, δεν ήταν σε θέση να ελέγχει τα πράγματα, καθώς μάλιστα πολλοί χωροφύλακες αυτομόλησαν προς τους επαναστάτες.

γ) **Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής:** Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης ιδρύθηκε η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την αποτελούσαν έντεκα μέλη (τέσσερις Έλληνες, τέσσερις Τούρκοι και τρία μέλη-πολίτες ουδετέρων κατά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο κρατών) με αρμοδιότητα τον καθορισμό του τρόπου μετανάστευσης των πληθυσμών και της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξίμων.

Α2.

α) Σ

β) Λ

γ) Λ

δ) Λ

ε) Σ

ΘΕΜΑ Β

B1.

Από βιβλίο, ενότητα «Η Παλιννόστηση», σελ.142-143

B2.

Από βιβλίο, ενότητα «Η αστική αποκατάσταση», σελ. 157: από «την αστική... λιμανιών κ.ά.»).

ΘΕΜΑ Γ1

α) σελ 78 (Παρά την έντονη αντίδραση... το 1875)

Από κείμενο Α αξιοποιούνται τα εξής στοιχεία:

Στις 29 Ιουνίου 1874 μετά το παράδειγμα της αλλοίωσης του εκλογικού αποτελέσματος δημοσιεύεται στην εφημερίδα «Καιροί» η πολιτική κατηγορία του Χ. Τρικούπη με τον τίτλο «Τίς πταίει;».

Σε αυτήν ο Χ. Τρικούπης επιρρίπτει τις πολιτικές ευθύνες της διαρκούς πολιτικής ύφεσης του τόπου στο συγκεντρωτικό χαρακτήρα της βασιλικής εξουσίας ενώ απαλλάσσει το λαό (κοινή γνώμη) και τα πολιτικά κόμματα από οποιοσδήποτε ευθύνες.

Εκφράζει απερίφραστα τη διλημματική κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η χώρα καθώς καλείται είτε να υποταχθεί στην αυθαιρεσία της βασιλικής εξουσίας, είτε να οδηγηθεί στην επανάσταση .

Επισημαίνει ότι οι πολιτικοί εκφραστές αδυνατούν να εναντιωθούν στην αυταρχική βασιλική πολιτική χωρίς να συμπεριλαμβάνει στους χαρακτηρισμούς του όσους εξυπηρετούν τις σκοπιμότητες του βασιλιά.

β) Από σχολική αφήγηση σελ.79[Η ιδέα...τοπίου] και από σελ.80 Ενότητα Γ1:Δικομματισμός και εκσυγχρονισμός (1880-1909). Από την υποενότητα 1:Εδραίωση του δικομματισμού αξιοποιείται το εξής χωρίο:[Το διάστημα...θεμελιώθηκαν]

Από Κείμενο Α αξιοποιούνται τα εξής στοιχεία:

- Οι οξείς πολιτικοί χαρακτηρισμοί του Τρικούπη στο άρθρο (Τίς πταίει;) καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο μόνος τρόπος ουσιαστικής αντιμετώπισης του συγκεντρωτισμού της βασιλικής εξουσίας είναι ο σχηματισμός πλειοψηφικών κυβερνήσεων και η διαμόρφωση δικομματικού συστήματος.
- Μόνον έτσι ,θεωρεί ότι θα αποφευχθούν τα δεινά – επιπτώσεις της συμμετοχής του έθνους σε διαδικασία επισφαλών πρωτοβουλιών επαναστατικού χαρακτήρα.

Από **Κείμενο Β** στο οποίο ο βασιλιάς υπογραμμίζει ότι η απόφασή του απέρρευε από το γράμμα και το πνεύμα του συντάγματος και την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Η αρχή της δεδηλωμένης εισήγαγε νέα ήθη στον ελληνικό κοινοβουλευτικό βίο, εξασφάλισε την ανάδειξη σταθερότερων κυβερνήσεων και αποτέλεσε ένα από τα θεμέλια εδραίωσης του κοινοβουλευτισμού και της δημοκρατίας. Από αυτό αξιοποιούνται τα εξής στοιχεία:

- Ο βασιλιάς διατείνεται ότι η κυβέρνησή του σεβόμενη το λαϊκό δικαίωμα περί βουλευτικής εκλογής και ανάδειξης, το ίδιο απερίφραστα αποδέχεται την ενδελεχή τήρηση των συνταγματικών όρων που αφορούν στους βουλευτές τα προνόμια των οποίων αφορούν στις κοινοβουλευτικές υποχρεώσεις τους.
- Απαιτεί, λοιπόν, τη δεδηλωμένη έκφραση της πλειοψηφίας του κοινοβουλίου προσδοκώντας την τήρηση του προνομίου αυτού χωρίς την οποία καθίσταται αδύνατη η πολιτειακή ευρυθμία.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.

α). Για τη μεταρρύθμιση Κουμουνδούρου και την οριστική αντιμετώπιση του ζητήματος των εθνικών γαιών

Από το βιβλίο σελ. 25. Ως προς τους στόχους: «Στόχος των νομοθετημάτων ...ικανοποιητικό βαθμό.»

Από την πηγή –Κείμενο Α

- Η οικονομική ενίσχυση του κράτους από τα έσοδα της εξαγοράς και από τους δασμούς και τους φόρους
- Η κοινωνική εξισορρόπηση μέσω της εκχώρησης κλήρου σε ακτήμονες (δημιουργία μικρής και μεσαίας ιδιοκτησίας), οι οποίοι μέχρι τότε επιδίδονταν σε καταπατήσεις (επιβεβαίωση και αιτιολόγηση της αναφοράς με ανάλογη πληροφορία από τη σελ. 24 («Δεν ήταν σπάνιες ..ιδιοκτησίας».)
- Η επέκταση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της αύξησης της παραγωγής.
- Η γενικότερη ανάπτυξη της γεωργίας και η συνακόλουθη προώθηση της εκβιομηχάνισης.

Ως προς το περιεχόμενο: Από το βιβλίο σελ. 25: «Σύμφωνα...για αρδευόμενα»

Για τη μεταρρύθμιση του 1917 (Βενιζέλου)

Από βιβλίο σελ 43.: «Το αποφασιστικό βήμα... σελ. 44 κρατικού ενδιαφέροντος».

Από την πηγή- κείμενο Β

- Η τόνωση του εθνικού φρονήματος για τον επερχόμενο (Α΄ Παγκόσμιο) πόλεμο
- Η υιοθέτηση ενός προγράμματος πιο ριζοσπαστική απαλλοτρίωσης από τους Φιλελευθέρους, μετά την πόλωση που άφησε ως απόηχο ο Εθνικός Διχασμός.

Από την πηγή -κείμενο Γ

- Η υιοθέτηση του νοτιοελλαδικού προτύπου (από τη μεταρρύθμιση Κουμουνδούρου), ώστε να αποτελέσει στήριγμα του νέου καθεστώτος.
- Η νομιμοποίηση της κυριαρχίας του ελληνικού κράτους στη Μακεδονία.

β) Ως προς την υλοποίηση της μεταρρύθμισης 1870-71 (Κουμουνδούρου)

Από το βιβλίο σελ.25 «Από το 1870 ...της εθνικής ιδιοκτησίας.»

Από την πηγή:

- Το κράτος θα στερηθεί το 25% των εσόδων αλλά θα αποκτήσει νέες πηγές(δασμοί, φόροι)
- Από την πηγή: ταχεία ανάπτυξη των εμπορικών ομάδων και θα ενισχυθεί ο ρόλος τους στη δανειοδότηση ειδικά των νέων μικρών παραγωγών (καλό θα ήταν να γίνει, προαιρετικά, μια αναφορά στους όρους του αγροτικού δανεισμού, στη σελ .27 «Ο δανεισμός ...όρους»)

Για τη μεταρρύθμιση του 1917 Βενιζέλου

Από το βιβλίο: σελ. 44 «Η αναδιανομή ...σελ 45 Ρουμανία κ.λ.π.)

Από την πηγή:

- Η αγροτική μεταρρύθμιση άρχισε να υλοποιείται από το 1923 με τη διανομή των ανταλλάξιμων Βουλγάρων και Τούρκων
- διανομή και των μεγάλων ιδιοκτησιών Ελλήνων (**επιθυμητός ο διαχωρισμός Μακεδονίας με 85% αναδιανομή εξαιτίας των ανταλλάξιμων και Θεσσαλίας, με 68% της αναδιανομής, κυρίως λόγω των τσιφλικιών**)

Επιμέλεια απαντήσεων: Θεοχάρης Σπύρος, Μάνος Βασίλης, Ντινοπούλου Χριστίνα, Παπαδημητρίου Μάνος, Φερεντίνος Σπύρος.